

længere jeg har levet, er jeg kommen mere og mere ind paa den Overbevisning at det er at stille Staten en meget let, men ogsaa en meget for ringe Opgave, at den i alle mulige Forhold skal forholde sig passiv, staaende paa, at, naar Menneskene blot faae Lov til at gjøre, hvad de selv ville, skal Alt gaa, saa ganske fortreffeligt. Jeg har den Tro, at Staten og Statsstyrelsen paadrager sig et stort Ansvar lige overfor Samfundet ved navnlig i alvorlig og betvægede Tider at holde sig aldeles tilbage. Den paadrager sig netop Ansvar lige over for den store Masse, som derved saare let bliver udsat for at blive vilbledet, og jeg vil sige, at, naar undertiden Udskielserne gaa saa vidt, at de kunne paadrage de strengeste Straffe, naar for Exempel under Indtrykket af falske og ophidsende Berdomme en Soldat kan glemme sig i den Grad, at han overskalder sine Overordnede med Vold, og naar Resultatet deraf maasse bliver, at man uden at turde give Naaden Anvendelse maa lade den strengeste Straf indtræde, saa er det et stort Spørgsmaal, om ikke alle de, der have bidraget til at holde de ophidsende Tale- og Skrivemaader vedlige her i Landet, saaledes som de have været i de sidste Aar, bære en stor Del af Ansvar for, at den Ulykkelige kommer til at bøde saa haardt som i det af mig antydede Tilfælde.

Berg: Det meget ærede Medlem, der nu talte, beklendte for os, at jo længere han levede, desto mindre Tillid fik han til Folket eller til den gode Mand, som skulde raade i vort Folk. Det er en Beklendelse fra det ærede Medlems Side, der desværre giver en Karakteristik af en stor Del af vort Samfund, hvorved jeg sigter til den Mangel paa Tillid eller til den aftagende Tillid til Folket, der efter min Mening er vort politiske Livs Kædetilstand. I samme Grad som Folket voxer i Hjerlighed til Friheden, i Oplysning og i Fædrelandsind, i samme Grad aftager Medborgerens Tillid til det Folk, de tilhøre. Med denne Mistillid, denne Mangel paa Tillid eller denne aftagende Tillid, hvad man vil kalde det, er forenet en Tro paa at kunne regjere over det Folk, man saaledes ikke har Tillid til, og det er meget værre. Hvis de, der nære denne aftagende Tillid, endda gif hen i en eller anden Krog af Verden og græd bedrøvelige Taarer over dette forsmædelige Folk, fik det endda at være, men naar de paa Grund af denne aftagende Tillid tro, at de ere berettigede til at raade over Folket, saa kommer først Mistillidens — jeg havde nær sagt Forbanelse eller dog dens Frugt frem for Folket. Jeg har ikke villet udblade at drage dette frem, thi der er noget overordentlig Betegnende deri. Dersom den Mand, der talte gjennem det meget ærede Medlem, havde været raadende i denne Sal for 27 Aar siden, havde vi ikke haat vor Frihed; men da var der en anden, løftet Mand — hvor-

for? Jeg tror, at de ærede Herre se meget feil paa Folket, jeg tror, at de kunde have overordentlig godt af at se Folket i mere umiddelbar Nærhed, end de ofte se det, og ikke altid at lægge Vægt paa en eller anden Udskielse i Ord, Gjerning eller Tanke, saaledes som de gjøre. Det, at der er sterke Rørelser i og udenfor vort Land, og at der deraf kan affødes Et eller Andet hos os, som vi ikke ønske, er ikke i fjerneste Maade nogen Grund til at miskjende selve Folket og dets ædle Kræfter og den Villie til at gaa fremad i det Gode, som Folket besidder. Det meget ærede Medlem misforstod mig iøvrigt. Jeg vil ikke Friheden ubegrændset, thi det er Lovløshed i alle Forhold, men jeg vil sige: Jeg vil den samme Frihed for Alle; den Frihed, vi unde den ene Statsborger, maa vi unde ogsaa den anden. Dermed mener jeg, at Statsborgere skulle have Lov til i lige Maal at tumle sig, vel at mærke, indenfor Lovens Grændser, og overtrædes disse, maa de Paagældende bøde derfor efter Lovens Regler; men at sige, at f. Ex. de ni Tiendedele af Statens Borgere skulle have Frihed tilrods for Bestemmelserne i Helligdagsanordningen, men at den ene Tiendedel ikke skal have denne Frihed, er ikke at stille Borgerne lige for Loven. Det forholder sig saa, at der fremkommer udskeiende og ophidsende Talemaader, baade mundtlig og skriftlig; men jeg veed ikke at have set nogen mere ophidsende Udtalelse fremfat i Pressen end de Udtalelser, jeg har læst i Blade fra den modsatte Side, i Blade, der have paataget sig at forvare f. Ex. det meget ærede Medlems Regjering; thi naar man der tydelig kan læse, at en Regjering skal regjere med Loven eller imod Loven, skal sende Rigsdagen hjem, indtil Folket bliver stikkeligt, saa kan man ikke læse noget mere Ophidsende i noget Blad; men de Mænd, der skrive Saadant, komme ikke i Lugthuset, og Bladet bliver ikke suspenderet, hvad der ogsaa er rimeligt nok. Jeg forlanger altsaa kun lige Frihed, lige Ret for Alle, men ganske vist ogsaa samme Forsølgelse, samme Haardhed imod Alle, som man finder det rigtigt at udøve mod Noget. Det stemmer forøvrigt visnok med det danske Folks egen Karakter, at man tager saa mildt paa Sigt som mulig. Det er min Overbevisning, at selv naar Følgerne gaa høit, ogsaa i det politiske Liv, er der ikke Fare dermed. Kommer der alvorlige Diebliske, og kommer der Forhold, hvor det gjælder om at finde hinanden, skulle vi nok finde hinanden paa fælles Grund; det have alle Tider vist, og det vil ogsaa nok vise sig i Fremtiden, vel at mærke naar vi trods Meningsforskjellighederne kunne bevare den Tillid, som er nødvendig for at finde hinanden; men vi maa ikke give Rum for aftagende Tillid eller tiltagende Mistillid, saaledes som det er kommet til Orde fra det ærede Medlem. Til min ærede Ven fra Thisted (Sagd) skal jeg sige, at naar han